

Kohti parempia väestönsuojia

Väestönsuojeluun liittyvä mielikuva muodostuu usein pölyisistä kaasunaamareista pimeässä kellarin nurkassa tai kulahtaneista väestönsuojatarroista varastojen ovissa. Väestönsuojelusta puhuminen on leimannut ihmisen menneisyydessä eläväksi sodan lietsojaksi. Toisaalta samaan aikaan survivalismi ja prepperit ovat pitäneet samankaltaisia asioita kuplimassa pinnan alla.

Väestönsuojaa kutsutaan usein pommi-suojaksi. Sillä on myös muita käyttötarkoituksia. Pelastuslain mukaan väestönsuojan tehtävänä on suojata siellä oleskelevia asevaikutuksilta ja rakennussortumilta sekä ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta.

Ionisoivaa säteilyä kutsutaan kansan kielellä radioaktiiviseksi säteilyksi. Siltä suojautumiseen tarvitaan paksu kerros kiveä tai betonia. Myrkyllisiltä aineilta suojautumiseen taas tarvitaan kaasutiiviitä rakenteita ja ilmanvaihtolaitteistoa, joka pystyy suodattamaan tuloilman riittävän puhtaaksi.

Asevaikutuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä räjähdysten ja sirpaleiden aiheuttamia vahinkoja. Molemmilta suojaudutaan samalla tavalla: mahdollisimman lujilla ja sitkeillä rakenteilla. Samat lujat ja sitkeät rakenteet edesauttavat myös rakennussortumalta suojautumisessa.

Väestönsuoja tulee siis nähdä muunakin kuin pelkkänä pommisuojana. Samalla sen kunnossapidossa on huomioitava myös kaasutiiviyden ja ilmanvaihdon kunnossapito.

Suojia rakennetaan teräsbetonista talojen kellareihin ja kalliosuojat louhitaan kallioon niin kuin jo nimestäkin käy ilmi. Kalliosuojat ovat paljon kestävämpiä kuin teräsbetonisuojat. Lainsäädännössä olisikin tarkoituksenmukaista määritellä jokainen kallioon louhittu parkkitila tai muu vastaava julkinen tai puolijulkinen tila varustettavaksi väestönsuojaksi jo rakennusvaiheessa.

Väestönsuojien rakentamisen yksityiskohtia säädellään sisäministeriössä. Se on ongelmallista, koska muuten rakentamista säädellään ympäristöministeriössä. Normien päivitystarpeet eivät yllä ministeriörajan yli ja suunnittelijat jäävät yksin tekemään tulkinnojaan.

Nykyiset väestönsuojia koskevat asetukset eivät huomioi eurokoodin käyttöä suunnittelunormina ja betonin puristuslujuudenkin määrittelyyn liittyy epäselvyyttä. Myöskään suojien rakenteellisen toiminnan keskeinen tavoite rakenteiden sitkeydestä ei toteudu nykyisissä vaatimuksissa. Toivon kovasti, että nyt herättäisiin pohtimaan väestönsuojien keskeisiä teknisiä vaatimuksia uudelleen.

Rakentamisvelvoitettakin voisi olla hyvä pohtia lisää. Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksessahan vuonna 2017 annettiin lupa ylittää sallittu rakennusoikeus väestönsuojan verran. Tämäntapaisia porkkanoita kannattaisi olla enemmän ja tehdä väestönsuojien rakentamisesta houkuttelevampaa pelkän velvoitteen sijaan.

Väestönsuojia pitäisi myös osata käyttää. Kaikissa taloyhtiöissä ei ole enää ketään, joka ymmärtäisi edes perusasiat suojan toiminnasta. Tottakai me kaikki luotamme viranomaisiin, mutta tilanteen ollessa käsillä olisi hyvä, jos yhtiöissä ymmärrettäisiin edes suojan toimintaperiaatteet ja suojassa toimimisen periaatteet. Monelle ihmiselle on epäselvää mitä suojassa tehdään. Varsinkin isommissa suojissa tekemistä riittää. Taloyhtiön suojistakin olisi hyvä järjestää edes sen verran koulutusta kaikille asukkaille, että tunnettaisiin väestönsuojan keskeiset osat ja välineet sekä niiden tehtävät ja käytön perusteet.

On naiivia kuvitella, että tilanteessa, jossa annetaan 72 tuntia aikaa suojan käyttöön-ottoon, viranomaisilla olisi aikaa tai resursseja enää opettaa suojan käyttöä muuta kuin hyvin yleisellä tasolla.

Auli Lastunen

Eurokoodiasiantuntija
Rakennustuoteteollisuus RTT
auli.lastunen@rakennusteollisuus.fi

